

Ma sem akaródzott egyhamar elaludnom. Igen, ma, éspedig reggeli öt és nyolc óra között, miközben húzott be arcomba, nyakamba a hideg, ez az adventi zordulat, amely szintén nagyon feszélyezhetett annyi más egyéb forrású nyugtalanságom mellett; de semmi ijedelem, nem szándékom ez utóbbiakról ki-merítően szólni. Még az időjárási zordulatról se nagyon. Inkább arról a meglepetésről, amelyet öntudatlan magam szereztem magamnak, amikor (ébredőben-e már?) szónoklatom ütötte meg a filemet, persze, belső szónoklatom a belső filemet, mondván és hallván tehát eme szavakat:

„Az én tömegem a testem.”

Micsoda? ki beszél? és honnét ez a piaci pátosz? – tódultak elő nyomban a kérdések is, tompán s mégis sokkal zaklatottabb hangfekvésben immár; csupa kritikai kérdés, szemben a sugallatos állítással, mely szerint egyetlen tömegbázisom a testem volna. Holott ugyan mennyit nyomok én testestül, a ruhát nem számítva? Hónapok, sőt évek óta se nagyon többet ötvenhat kilónál! Bizony. Mint-ha nem akarnék vagy nem bírnék engedni az 56-ból. Különösebb érzelmek pedig, tudtommal, nem fűznek a nevezetes dátumhoz, ha emlékszem is erre-arra még, hiszen a hetedik éve-

Ötvenhat kiló

met tapostam már akkor; közvetlen és jelentős tapasztalattal nem gyarapított engem a forradalom, annak ellenére sem, hogy deklaráltan osztályidegen familiába születtem bele. Hogy miért nem? Egyszerűen azért, mert kitelepítés után voltunk, egy akkoriban félreesőnek számító, kis vidéki községben, ahová a csobbanás keltette hullámok gyűrűi nemigen hatolhattak már el. Megborzolódtunk talán egy kicsit, de igazi kalandra senki sem gondolt.

Vagy nem az számít, hogy mit gondol az ember? Sejtelmem sincs például, hogy mi fogantatta álmomban a fenti gondolatot. Éjszaka, írasszünetekben lapozgattam az ÉS legfrissebb számát, elolvashán benne mindekelőtt a Nobel-díjas Kertész Imre stockholmi beszédét, azután a szépirodalmi anyagokat, s végül Eörsi István Nincs kívül vitáznom című vitacikkén rágtam át magam. Nem, nem azért mondom, hogy rágtam, mintha cipőtalpnak érzékeltém volna Eörsi érvelését, sőt; a cipőtalp – ha már ez csúszott ki a számon – jellege a fejemben, közérzetemben kezdett éltetni”, nyilván a tárgya (értelmiségi vagy/és politikai) okán, s talán mert roppant járható-

nékom, mi több, mehetnékem támadt, illetve félelmem ne adj’ isten, hogy mijéle tömegfelvonulások – tüntetések fel és le és el stb. – nézhetnek még ki ezen a sártekén. Önzőbb szóval: a sárnak ezen a felénk eső tekén. Mert hiába adtam a szívem szerint mindenben Eörsinek igazat, a Pető-féle „értelmiségi kontra politikai” alternatívától sem zárkózhattam el egészen, lévén csurig olyas tapasztalatokkal, amelyek mostanság egyre kérdésesebbé teszik az úgynevezett értelmiségi önállóságát, anyagi, illetve szemlemi szabadságát.

Annyira, hogy innen visszanezve már-már idillinek látszik az ifjúságom. Persze joggal mondja erre a mai – felelős – gondolkodó, hogy „na ja, hiszen gyerekstátusban leledzettek, olyan végzetes bajotok nem eshetett a rugdalózóban”. Tényleg, végzetes baj nem, legfőkébb létminimumon éltél, és kirekesztve maradéktalanul abból a világból, amelyet közmegegyezőleg valóságosnak tudhatt az ember. Most viszont, bevonva a „Való Világba”, minden szava, gesztusa, miegyebe politikai jelentéssel, ergo jelenléteggel ruháztatik fel, dallama egyik percről a másikra lerotthad a szövegről, s hiába szól a

szívemből Eörsi, akceptálható Pető álláspontját is: a küzdőtér nem szülőzhatunk, ott klub klub ellen birkózik. Miért akceptálom, még ha kénytelen-kelletlenül is? Mert úgy veszem észre, hogy szülőzásaimmel a kutyát se nagyon szőlithatom meg, ellenben kivivhatom velük egyidejűleg az összes klub gyanakvását: ugyan kiknek az álláspontját ugatja ez a főszer. Menjen lejjebb kicsivel a szórakozatóiparban. Minthogy – derengésidőt írunk! – eddig is abban tollászkodott. Ó, veszem észre, máris mintha amerikai musical-re hangolódtam volna, úgy a harmincas és a hatvanas évek közé-be, amikor még ott is divót – amerikai módra – az egzisztencialista feeling. 56-ban meg pláne! Ittak, szívtak, balozgattak a fiúk, még a zabot is hegyezheték, akadt rá vevő az Édentől keltre, délre, nyugatra s talán még északra is. Hogyne támadna hát rihathékom, ha egyszer annak a világnak befellegzett? Annak a romantikusnak? Ötvenhat kilómra redukálva mijéle tömeg vonzhatna magához még, persze, a tudtomon kívül? Mit adhatnék én még annak elő, mondjuk, a vázamon (e vázlaton) kívül? (Magamhoz intézendő kérdés: vajon miért, hogyan kanyarodtam el ennyire a táncműfaj felé?)

Marno János